

Jujumbu Kendya Ko Bari
Buk Tomurek

Buk Ludukötyo

Jujumbu Kendya Ko Bari

Buk Tomurek

Buk Ludukötyo

Learning to read in Bari

Book Two

Institute of Regional Languages

Revised Edition 1996

Reprinted 1997

Reprinted 1998

This reader, written by Mr. Andrea Kiri, Mr. Laurencio Lado, and Mr. Sejarío Lako, has been extensively revised by Mr. Patrick Ladu and Mr. Sejarío Lako.

Technical advice was provided by the staff of the Summer Institute of Linguistics and of the Institute of Regional Languages.

Illustrations were drawn by Mr. Charles D. Mawa and Mr. Cary Wong.

1st Printing	1985
2nd Printing	1996
3rd Printing	1997

k

r

koropo
ko
o

rabolo
ra
a

l

tuli
li
i

Poni nyun derja kolu.

Jada nyun kata ko lokore na muri.

alala

koka

kiri

koro

Poni kata ko kayata ko kolu köti. Poni nyun kata ko lokore na tapiji kadi. Kaje Poni aderja lokore na tapiji ko koropo. Poni aderja kolu köti, a Jada nyesi nyesu.

Dika Jada atatu muri i kayata kata ko dan. Poni alala tuli, a derji lokore na muri i tuli kata. Dika ko Jada ko Poni anyesu lokore na muri. A Poni nyesi rabolo köti.

m

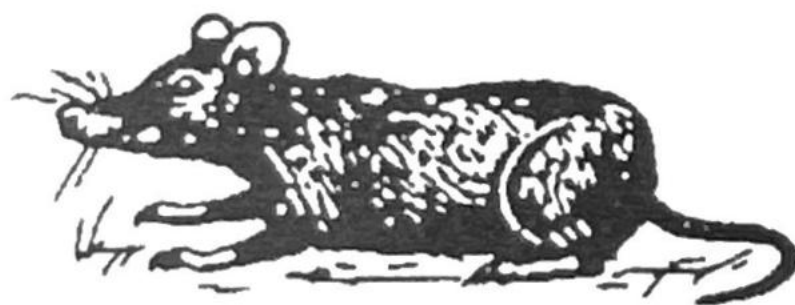
t

mere
me
e

ture
tu
u

j

juju
ju
u

Poni adi, "Kaku jone rabolo kadi."

Jada adi, "Mödi, do aje tukundyö rabolo?"

Mödi adi, "Nan lolonj ako tukundyö rabolo."

koriri

amet

tatatu

tiki

tatuji

Kaje koriri Jada ko Mödi atu i mere i tukundyö na rabolo. Jada nyunj ako tukundyö rabolo, a Mödi adi, "Jada, nan amet kömiru i rabolo kata."

A Jada adi, "Ko ako tu nan lolonj tatatu. Tiki nan goro, nan aje met kömiru."

Ama kömiru aje met ko Jada ko Mödi a iti i mere. Jada ako tatu kömiru.

Koriri a Poni adi, "Kaku do alala tuli?"

A Kaku adi, "Ye! Nan aje lala tuli."

A Poni köti adi, "Ama kayata?"

A Kaku adi, "Nan de lala kayata."

A Poni adi, "Ko do de alala, a do tiki kayata i kimanj, a do ko jongi rabolo kadi."

Kaku adi, "Poni! Nan amet juju kadi."

Mödi atu kadi ko ture. A tatuji juju.

ny

p

nyamakilen

nya

a

loputu

pu

u

d

dan

da

a

Lepenat ajonga manga kanyit.
I mukök a lepen jongi lokore nanyit.

tutun

lalaji

koka

dodoto

pajo

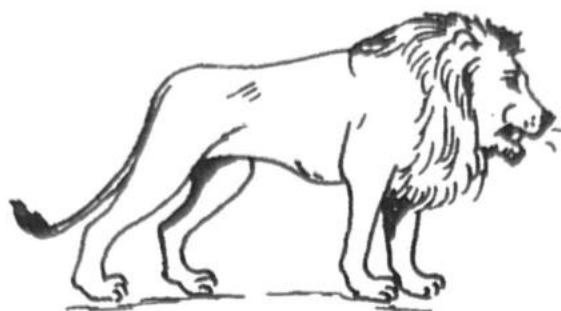
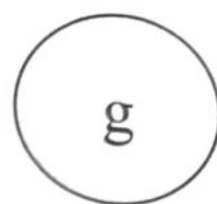
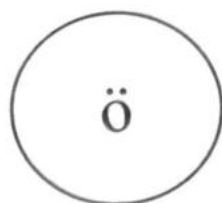
Jada kata ko manga kanyit i tikön. Manga ti Jada aje toran ama nyun ako toran lin. Kaje Jada ko Mödi atu i rudu, nyona ko tikön. Jada ajonga goro kanyit a Mödi jongi pode ko dan nanyit. A Kaku adi ti Mödi jaki nye manga i tikön ko aje toran.

Koriri Poni aderja loputu ko könyun a lepenat lin nyesi nyesu. A Poni adi, "Kaku, doke manga kadi, i pode kata, ko juju ako tutun nyesu, ti nan ko lalaji a do ko nyesi nyesu."

A Poni adi, "Jada, ta dika ako met nyamakilen i melesen, i nyesu na loputu?"

A Jada adi, "Yi dika ako met nyamakilen."

Dika köti, lepenat atu i rudu kata. Lepenat amet koka i rudu kata dodoto. A Jada adi ti Mödi tiki lepen goro, ko koka ako tu lepen lolon tatatu. Ama Jada ako tatu koka. Koka aje met Jada a iti pajo i mere mukök.

kömiru

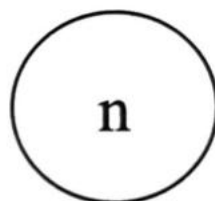
kö

ö

goro

go

o

tikön

kön

kö

Kaku akuddya kimanj nyona ko kadi.
Mödi akuddyö kolu nyona ko mede.

Mede na Jada nyona ko kiko lo kare, ko köti kata ko marij. Mede na Jada ko ri duma. Ko lepenat a dara ko kita i melesen, lepenat doto i mukök na ri.

Jada kata ko kidi lonyit. Ko melinj lepenat ti möju pionj ti kare, lepenat möju ti kidi.

Dika Poni a gilö. Kaku atu i jölö kanyit i ju. A Poni adi ti Mödi ko jaki nye pionj i kidi ko kere. Mödi adi nye ti tu i kidi, lepen adara ko kita na rabolo. A Poni adi, "Ko do ti tu i kidi, ta lolonj ti möju pionj?"

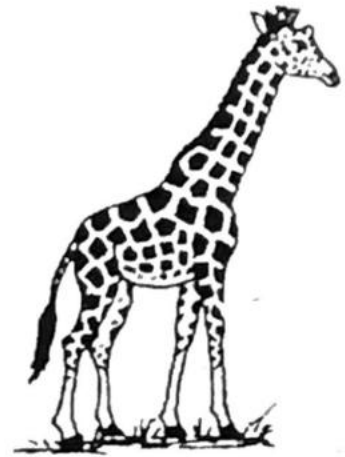
A Mödi adi, "Kaku de popo, lepen de na ko iti i kidi."

Koriri Kaku atu i kidi. I mukök a lepen poki i derja i mukök na kite. Lepen aderja lokore na kurit ko kayata lo kutun Mödi kaje.

Dika köti Mödi atu i kuddyö na kayata. Kaku alala yata a poki i derja. Ama kimanj nanyit na ko köpuröt, a epen poki i kuddya na kimanj. Koriri a lepenat poki i esu na kayata.

n

t

nekenet

ne

e

kurit

rit

ri

ŋ

kiteŋ

teŋ

te

Kaje Mödi akuddyö kayata ti Kaku. Dika köti Mödi adi nye kukut kayata.

A Poni adi, "Mödi. Ko kut kayata ti Kaku, ta de ko mömörö ko Kaku."

Mödi akutun kayata a kirut poki i nyesu. Koriri a lepenj adi nye ti jikörö kitenj na Jada i möju na pionj.

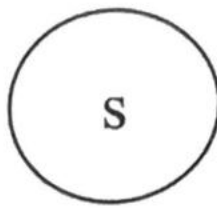
A Poni adi, "Ko nyo?"

A Mödi adi nye ako met nekenet na kitenj. "Nan de jikörö ko nyo?"

A Poni adi, "Nan dika amet nene nekenet gelenj i kadi ki. Do de ko monoji kitenj ko aje möju pionj."

Koriri Kaku adi, "Jada do dika atu da?"

A Jada adi lepenj atu i mukök na lele mere karen kanyit a Koruk. Lepenj adi nye amet kuritön jore i nyesu na koropo ti kite, ama lepenj ako tatu kurit ma'di gelenj. Kuritön amet Jada ko goro kanyit, a lepenjat iti pajo ko Jada.

sukulu

sukulu

su

u

u

i

e

o

su

si

se

so

mokosi

kase

sokoro

sira

todinö

bukön

kinyo

atodin

Mödi ko Kaku atu i sukulu. Lepenat todinö i sukulu nagelenj. Lepenat kata ko bukön kase.

Dika ko Mödi ko Kaku alalaju mokosi kase ko pionj ti pode, a lepenat iti i sukulu i todinö. Mödi jonga bukön, a Kaku jongi kinyo.

Koriri ko lepenat aje todinö, a lepenat yitweni mede. Poni aje derakin lepenat kinyo. A lepenat poki i nyesu.

Dika Mödi atodin Kaku ko buk nanyit.

1. Poni _____ Mödi kinyo.
amet, aderja, aderakin, anyesu
2. Lako amet _____ nyona ko kare.
kinyon, anyesu, lonyit, atatu
3. Kaku _____ derja lokore.
tuli, kuritön, nyun, nene
4. Melesen _____ Jada aduma.
tu, de, na, i

1. Mödi kita i ri mukök.
 2. Jada dodoto i ri mukök.
 3. Poni nyesu kinyo i ri mukök.
 4. Jada lalaju mokosi kanyit i ri mukök.
-

Kaje Mödi atu i sukulu i todinö. Lepen todinö kanyit i buk. Ko lepen aje todinö, a lepen yitweni mede.

Koriri ko Mödi aje nyesu, a jongi kiten na Jada i möju na pion kare. A monoji monoja nyona ko marin.

Ko kolon nyun kata, a lepen iti i ri mukök ko buk na Kaku ko nanyit. A lepenat poki i todinö i ri mukök ko Jada.

k

kisuk

kisuk

suk

su

su

suk

ru

ruk

ro

rok

mo

mok

perok

midijik

parik

rorok

murek

nyanyar

jurak

monye

Jada kata ko kisuk kanyit jore. Kaje ko Mödi aje yitwe i sukulu, lepen ameyara kisuk kare i möju na pion.

Dika Mödi ameyara kisuk ti Jada pajo nyona ko mere i nyesu na döru.

Mödi nyanyar kisuk ti Jada parik. Lepenat nyanyar nyesu na döru i pirit na gelen. Ko lepenat nyesi döru, a Mödi kiji i ködini ki ko buk nanyit.

Koriri a lepen yitweni mede ko kisuk ti monye.

1. Jada _____ ko kiten.

nekenet, kata, mariñ, möju

2. Kaku nyanyar _____.

dederja, mömöro, derja, koka

3. Muri nyesu _____.

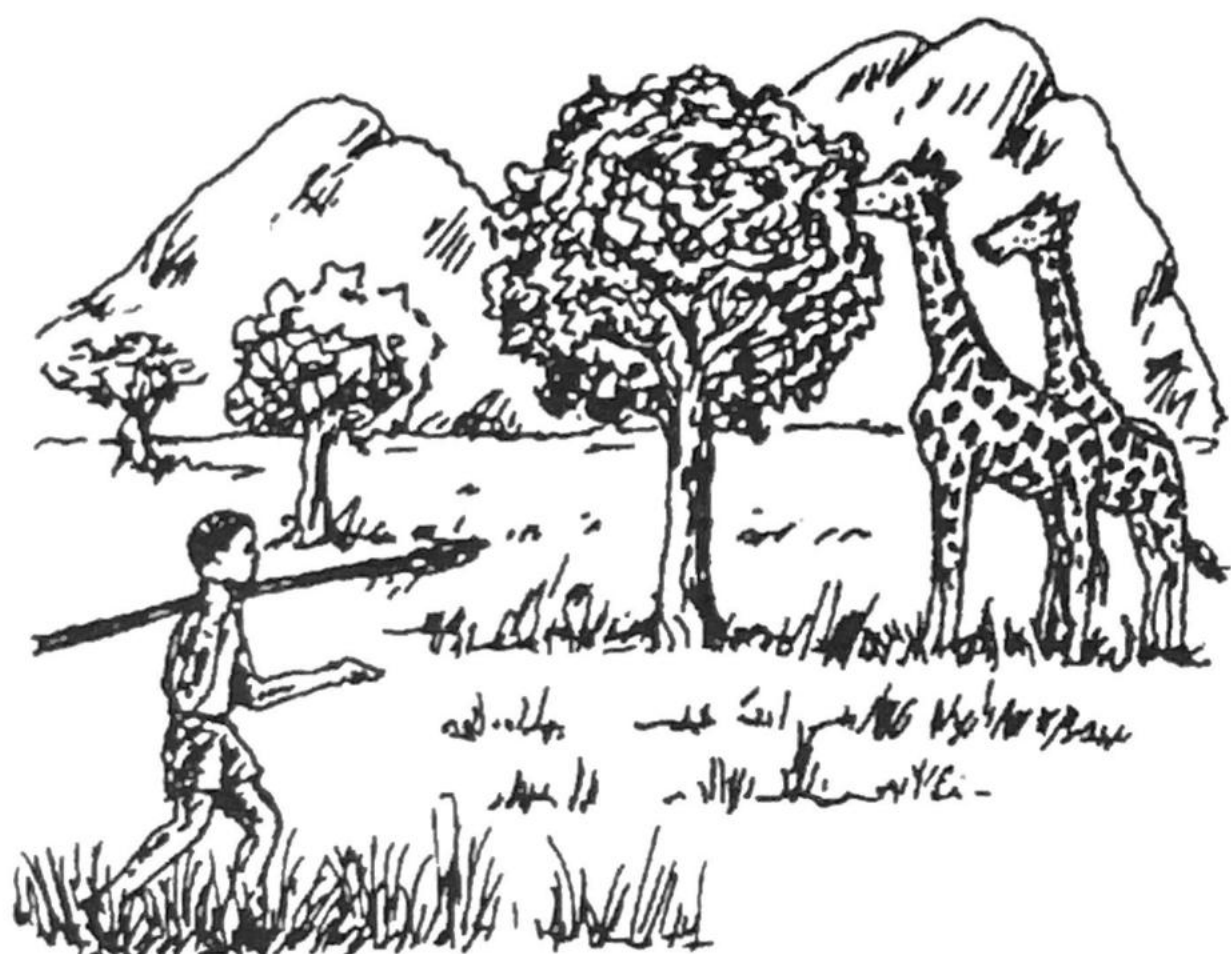
kinyo, döru, tapiñi, pion

4. _____ nyanyar koropo ti kite.

Koka, Koruk, Kurit, Kere

5. Loputu aje _____ toran.

ju, de, jo, ko

1. Jada amet kuritön mömörö.
 2. Kaku amet kuritön i möju na pion.
 3. Kuritön nyesu koropo ti kayata.
 4. Jada amet kuritön i nyesu na koropo.
-

köjinö

Lako

todinöni

kase

Mödi kata ko ju lonyit i sukulu na todinöni lepenat. Mede na ju lonyit nyona ko nase Mödi. Ju lo Mödi karen kanyit a Lako. Perok lin ko Mödi ko Lako tu i todinö i pirit na gelen. Monye Lako a ju lo Jada köti.

Koriri Mödi adi, "Lako ti yi ko jongi kisuk ti Jada i nyesu na döru." Ko Mödi ko Lako atu kare ko kisuk kase monye.

Koriri a lepenat monoji kisuk kase monye i köjinö kase.

nerot

Ŋwajik atodinö i nerot na kilasi.

Kaku alala tuli i nerot na derja.

Mödi ti nyesu i nerot na lalaju.

Ŋwajik atodinö i nerot na kilasi.

Mödi ko Kaku atodinö i mukök na kilasi.

Kaje Lako atodinö, ama Kaku ako todinö.

katodinönit

kendya

Kiden

kilasi

Dika ko Mödi ko Lako ko Kaku atu i todinö i pirit nagelenj. Ko Lako kase Mödi todinö kendya i kilasi, ama ko Kaku nyun todinö i ködini mukök. Lado a katodinönit lose Mödi. Lado kendya bukön jore i nerot na kilasi.

Kaje i kilasi Lado atikin Mödi i kendya na buk.
Mödi akendya buk, ama lepenj ako kendya linj. A
Lado tikindi ko Mödi ko Lako i kendya na buk i pirit
nagelenj.

1. Sukulu _____ njwajik.
todinö, todinöni, katodinönit, kilasi
2. Njwajik wörö i sukulu perok _____.
nagelenj, jojo, linj, köti
3. Mödi _____ kisuk kase.
malu, lose, monoja, kakanya
4. Bongo na Lako _____.
akut, jore, alwönj, alut

1. Poni tu kare i möju na pionj.
 2. Kaku jonga pode kare i lalaju.
 3. Poni tu kare ko kere.
 4. Mödi tu kare ko pode.
-

Kaku kata ko ju nanyit. Karen kanyit a Kiden. Ko Kiden ko Kaku kendya i sukulu nagelen ko köti i kilasi nagelen. I kilasi ko Kiden ko Kaku kendya buk i pirit nagelen.

Kaje katodinönit adi, "Kiden, ta ko Kaku kendi ta buk i pirit nagelen!" A ko Kiden ko Kaku poki i kendya na buk i pirit nagelen. I mukök a katodinönit adi ti nwajik liñ kendi bukön kase taliñ. I mukök na kendya a nwajik takini adi ti lepenat iti kase i midijik.

ŋ

ŋerja

ŋerja

ŋer

ŋe

e

e

a

o

ŋe

ŋa

ŋo

ŋer

ŋat

ŋon

ŋaraki

ŋote

kaŋo

ŋarakindya

anyen

tinate

ŋode

ŋilu

Köji akurju melesen nanyit na könyuŋ. Könyuŋ ti Köji aje toran liŋ. Kaje ko Köji ko Kiden atu i ŋerja na könyuŋ, ama lepenat ako tutuŋ ŋerja könyuŋ liŋ.

I lele lor, a Köji iti ko Poni mede, a lepen adi, "Poni. Ko ŋaraki nan ko ŋerja na könyuŋ kulu. Yi kaje ako tutuŋ ŋerja."

Dika ko Köji ko Poni ko Kiden kita i pirit nagelen. Lepenat ŋerja könyuŋ ti Köji ten lepenat

atutunŋ ɲerja liŋ. A lepenat jongi könyunŋ i kurit anyen ko remaki ki. A Poni adi lepen nu iti kanyit mede. A Köji adi, "Poni, tinate i ɲarakindya na nan ko ɲerja na könyunŋ. Jaki ko Kaku könyunŋ, ti lepenat ko tu derji kinyo."

1. Katodinönit atu i sukulu i _____.

kurju, ɲerja, todindyö, derja

2. Nyamakilen _____ nyesu loputu ti Lako.

anyen, atutunŋ, köti, toran

3. Köji na _____ aduma.

kisuk, mokosi, bukön, koropo

4. Ɔwajik a todinö i _____ na kilasi.

marinŋ, ɲerot, gugu monoja

5. Poni _____ kayata.

mede, mukök, alala, kase

W

wuri

wuri

wu

u

u

ö

a

wu

wö

wa

wöröni

wöku

waka

wate

remeki

kunök

kölökin

sörömöndi

Jada akurju pirit nanyit na sörömöndi i kutuk na kare. A wuri wöröni kata i nyesu.

I lele lor a Jada adi, "Wuri aje kör melesen nanyit na sörömöndi."

Koriri a lepenj iti ko Lado mede. A takindi Lado adi, "Lado, wuri tutunj sörömöndi, ko do kata ko goro, ko remeki nan njilu wuri."

A Lado adi, "Lolonj koriri nan tutu kunök i melesen na sörömöndi. Ko nan amet njilu wuri, nan lolonj ti kölökin asot!"

Koriri ko Jada ko ju lonyit Lado atu i melesen na sörömöndi ko goro kase. Lepenjat amet wuri a poki i rembu ko goro tenj ko lepenjat atatu wuri.

1. Wuri _____ sörömöndi.

alalaju, akendya, ajonga, anyesu

2. Döru a _____ i kadi ki.

wöröni, kirut, remaki, lepenjat

3. Kisuk a _____ loputu.

kör, ju, de, yitwe

4. Koka _____ lokore.

nase, nyanyar, kutuk, njilu

1. Katodinök yitwe kase i midijik i sukulu.
2. Ñwajik tu ko bukön kase i sukulu i todinö.
3. Ñwajik totodinö i sukulu.
4. Katodinök kurju loputu kase i midijik.

jondya

akorakin

aŋerja

wörö

Kaje ko Jada ko Lado atatuja wuri i sörömöndi kata ko goro kase. Lepeŋat aŋonga wuri ko Lado mede. Lado akorakin Jada nene lokore na wuri, a Jada yitweni kanyit mede.

A Jada adi, "Poni, yi aje tatu wuri lo wörö i nyesu na sörömöndi lo. Iti ta ko Lado mede i jondya nene lokore na wuri mede. A ta ko derakin yi nene lokore. Nan nyanyar lokore na wuri parik!"

Ko Poni ko Kaku atu ko Lado mede, a jondi jondya lokore na wuri. A lepeŋat poki i derja.

Koriri, a lepeŋat liŋ poki i nyesu na lokore na wuri.

jondya

akorakin

aŋerja

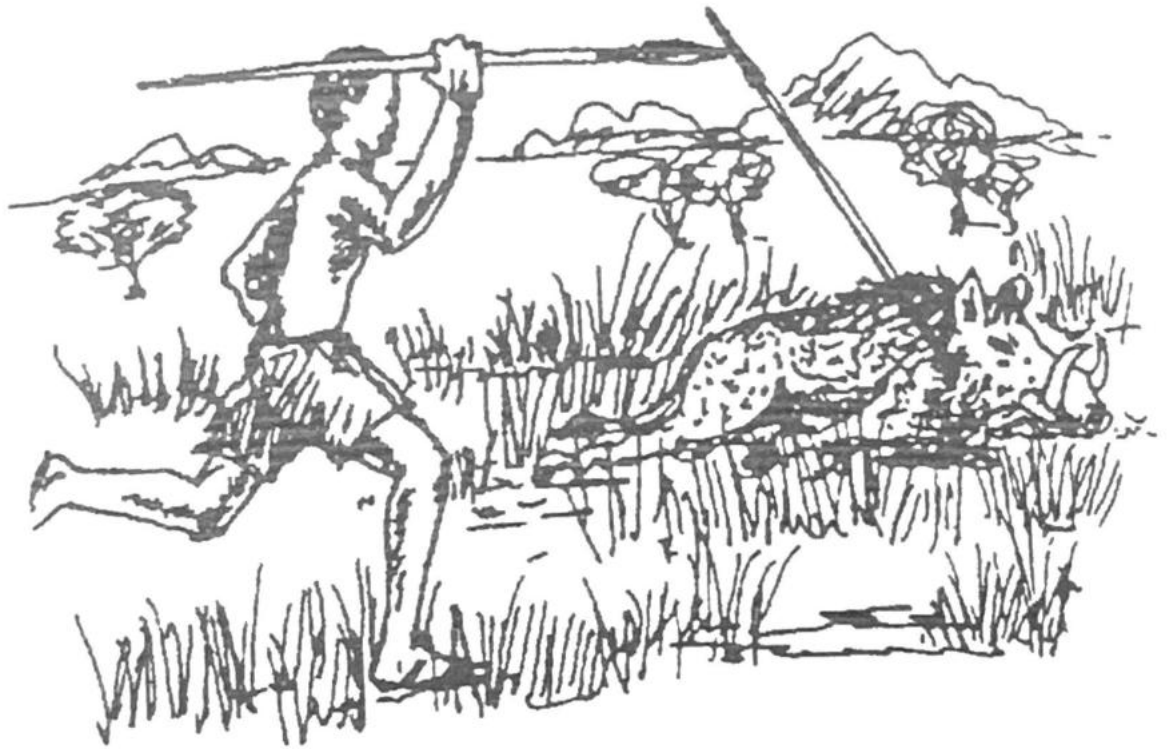
wörö

Kaje ko Jada ko Lado atatuja wuri i sörömöndi kata ko goro kase. Lepeŋat aŋonga wuri ko Lado mede. Lado akorakin Jada nene lokore na wuri, a Jada yitweni kanyit mede.

A Jada adi, "Poni, yi aje tatu wuri lo wörö i nyesu na sörömöndi lo. Iti ta ko Lado mede i jondya nene lokore na wuri mede. A ta ko derakin yi nene lokore. Nan nyanyar lokore na wuri parik!"

Ko Poni ko Kaku atu ko Lado mede, a jondi jondya lokore na wuri. A lepeŋat poki i derja.

Koriri, a lepeŋat liŋ poki i nyesu na lokore na wuri.

1. Lako arembu wuri.
 2. Mödi arembu muri.
 3. Lako aje tatu wuri.
 4. Lado aje tatu muri.
-

dinjit palelen nagon derakindya

Kaje ko Köji ko Poni aŋerja könyun ti Köji. I dinjit nagon lepenat aje ɲerja könyun lin, a lepenat yitweni mede. Lepenat lin aɲonga könyun ko Köji i kurit.

Koriri i dinjit nagon lepenat aje yitwe mede a Köji poki i derakindya na lepenat lokore na wuri na tatu ko Lado kaje na. A lepenat poki i nyesu na lokore na wuri ko kayata. Lepenat lin adi lokore na wuri ko könyun palelen parik.

'd

'dion

'dion

'di

i

i

e

u

'di

'de

'du

'dit

'den

'dun

'de'de

'dure

ka'de

'dunö

nyaman

rima

kutuk

midijik

Lado kata ko 'dion lonyit logon a kana parik.
 Njilo 'dion ti kölökin nyaman asot.

I lele lor ko Jada kase ko Lado atu i gorja.
 Lepeñat ako tatu wuri kode muri. Ama 'dion lo Lado
 arikörö nene nyamakilen i rudu kata. Ko Jada ko
 Lado a ga 'dion i rudu kata ama lepeñat ako met 'dion.

Koriri i dijit nagon lepenat aje yitwe kase i midijik a 'dion lo Lado lo wöku ko rima i kutuk. 'Dion lo Lado aje tatu nyamakilen i ködini mukök. A Jada ko Lado poki i denğa na nyamakilen. A Lado tikindi Jada nanyit lokore. A lepenat yitweni kase i midijik o lokore.

1. Lokore na wuri _____.
wöwöröni, aderakin, palelen, asot
2. _____ arikörö nyamakilen.
Kisuk, Muri, Gorja, 'Dion
3. 'Dion lo Lado a _____ parik.
ga, denğa, kaņa, ƚerja
4. Ko melin lepenat ti _____ pion ti kare.
möju, kita, lalaju, wörö

m

rembu

rembu

rem

re

re

ru

'du

'de

rem

rum

'dum

'dem

'demba

'dumba

torum

tumba

bömuk

wöki

kudu

reme

Lado kata ko pirit nanyit na bömuk nyona ko kare.

Kaje i dijit nagon kudu aje 'don, Lado atu kanyit i pirit na bömuk i kurju. Jada amet wuri i nyesu na bömuk kanyit, a lepen wöki ko Lado mede, a lepen adi, "Lado, wuri malu nyesu bömuk, ti yi ko tu reme rem." Ko Lado kase ko Mödi ko 'dion lo Lado lin atu i bömuk kata.

'Dionj lo Lado awökön 'de'de a unj mok wuri i mokot.
A lepenjat rembi rembu wuri tenj lepenjat atatu wuri. A Lado
adi, "Yi köti i lo lor nyönyö lokore na wuri!"

1. Lado arem kömiru _____ jore.

linj, danjin, rembu, talinj

2. Lepeñat arem wuri _____ lepeñat atatu.

ama, mok, tenj, nyönyö

3. Kaje kudu aje _____.

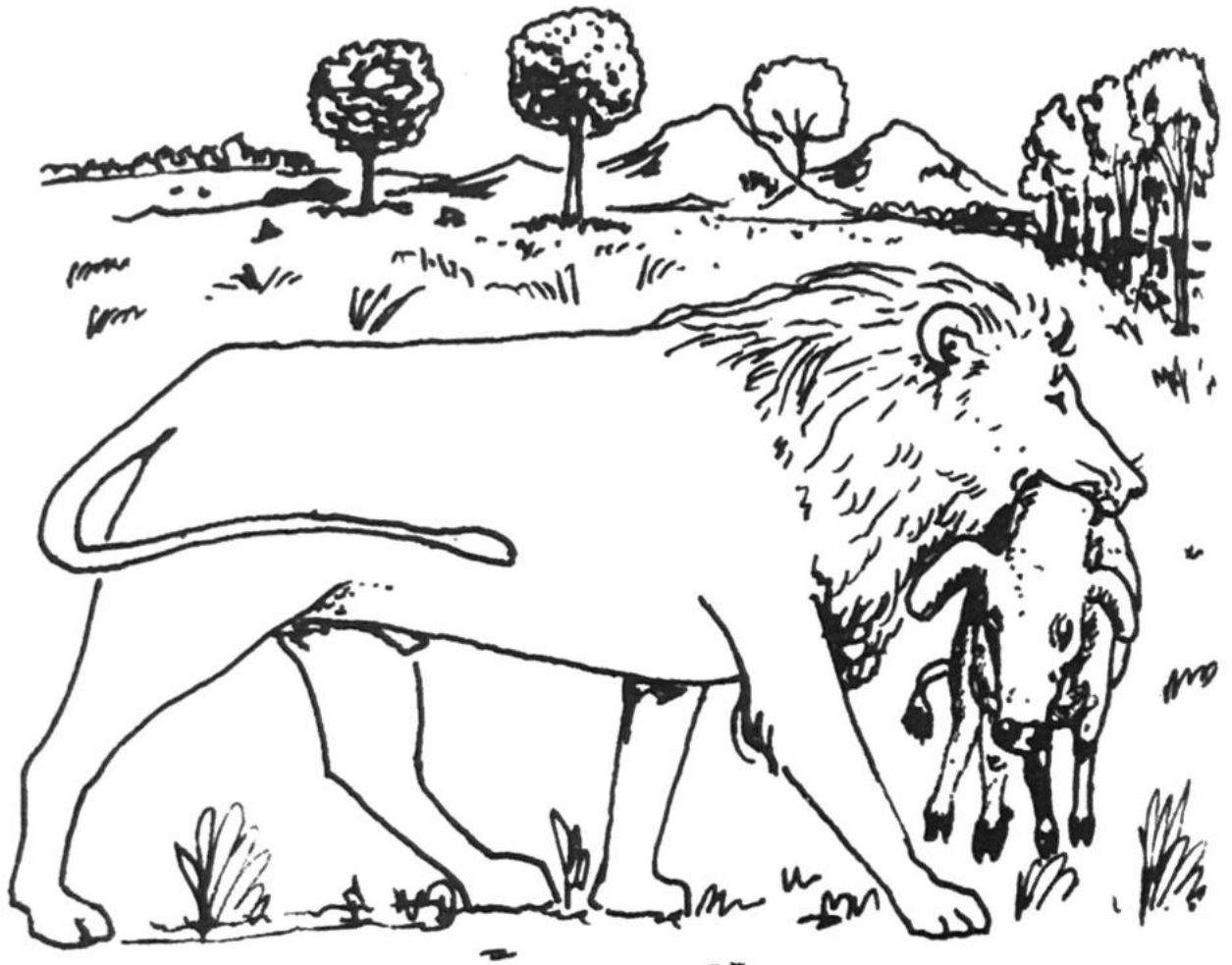
tu, wökön, denja, 'don

4. I lele _____ ko Lado atu i gorja.

dinjit, nyona, ködini, lor

5. _____ aje toran parik.

Kitenj, Kaku, Bömuk, Midijik

1. Lado ako mok wuri.
 2. Koka arikörö wuri.
 3. Kömiru nyesu wuri.
 4. Kömiru ko wuri dodoto.
-

bönjöji

kunyar

mekor

wate

I lele lor ko Jada kase ko Mödi a wöröji nyona ko mere. Lepeñat atu i togorja ko goro ko danin.

I diñit nagon lepeñat aje 'dur nyona ko mere mukök, a Jada adi, "Kunyar ta, mekor manu dodoto i ködini mukök. Ti ko Lako kase Mödi kiji i ködini ki. Yi lo tu i rembu na mekor!" Jada arem mekor ko goro. A Lado köti rembi rembu mekor ko goro. Mekor aje bönjöji parik. Lepeñat atatu mekor i ködini mukök. A lepeñat poki i denğa na mekor.

Koriri ko Jada ko Lado akorakin wate kase lokore na mekor.

logga

logga

lok

lok

jok

'duk

logga

jogga

'duggö

mogga

roggu

dogga

sarigga

Supiri

sababu

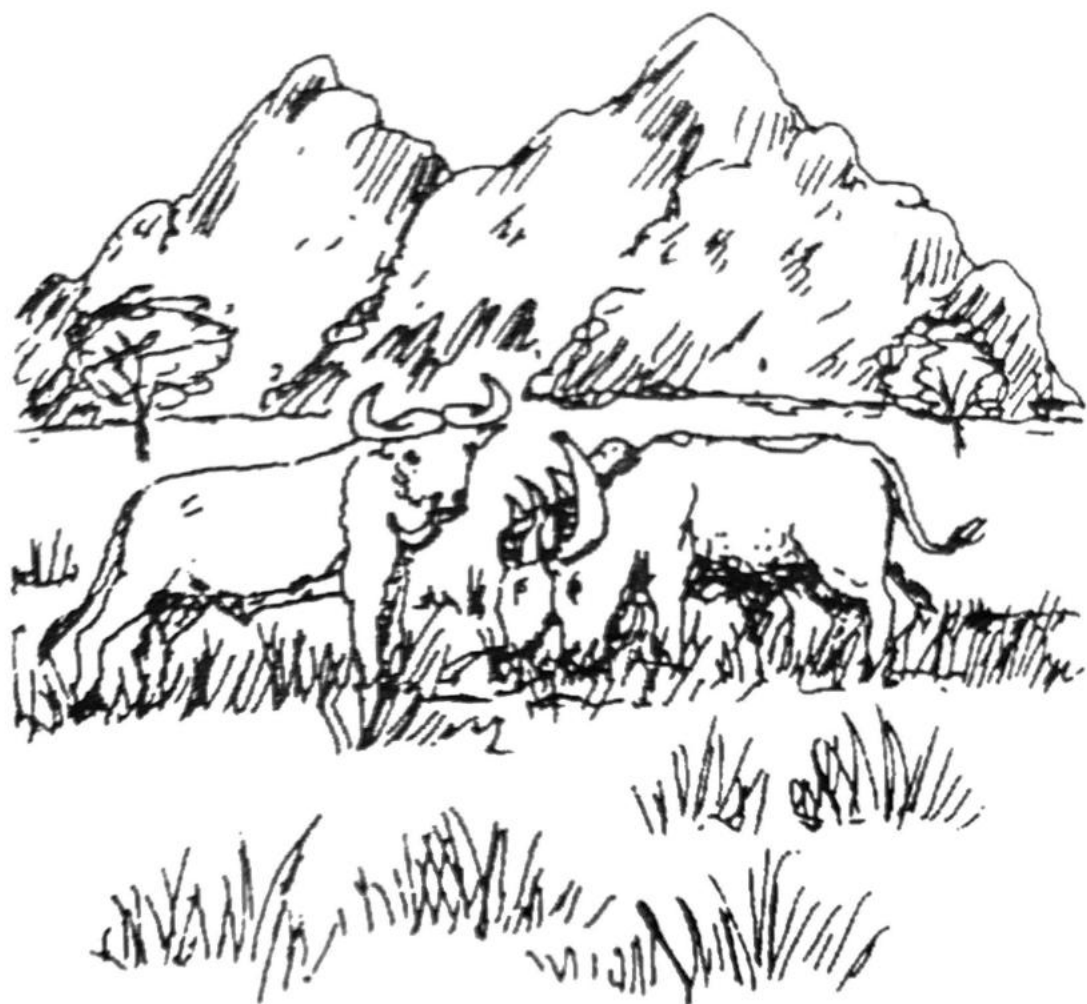
somot

ka'de

Mede nase Lako nyona ko kare logon karen kanyit a Supiri. Ko Lado kase Lako wörö Supiri i logga na somot. Supiri ko somot jore nagon ka'de ka'de. Kaje Lako atu kase ko Lado mede ko sababu nanyit. A Lako adi, "Lado. Ti yi iti kare i logga na somot." Lepeñat atu kare ko sababat kase i logga na somot. Ko Lako ko Lado amogga somot jore, a lepeñat jongi kase midijik.

Koriri midijik kase Lado ko Lako ko somot jore.
Lepenat anyö somot kaje. Koriri köti lepenat nyönyö somot. Kaje Jada asarigga somot na mok ko Lako kaje kune.

1. Mödi ko Lado alogga _____ ko sababat.
yaru, kurit, somot, marin
2. Lepenat ajonga somot kase _____.
mede, Supiri, ka'de, midijik
3. Ko na lo _____ somot kaje?
anyö, nyesi, nyesu, anyesu
4. Jada ko Lako akorakin _____ kase somot.
korja, somot, wate, sababat

1. Mekora nyesu dörü i mere mukök.
 2. Mekora nyesu kite i mere mukök.
 3. Mekora nyesu bömuk i mere mukök.
 4. Mekora mömörö i kite mukök.
-

sumuti tutungö lolon miritinit

Lako akurju loputu ko söromöndi kanyit i melesen. A muri wöröni i nyesu na loputu ti Lako. I lele lor, Lako amet muri kanyit i melesen na loputu. Perok linj muri wörö i miritinit i nyesu na loputu ti Lako.

Kaje Lako alok njina muri ko pata i miritinit na loputu ko döru. Muri amogga ko Lako i pata, a lepenj wöki kata i rembu ko gor. A Lako takindi Köji adi, "Nan aje tatu muri na wörö i tutungö na loputu, a moka ko pata i marij."

A Köji adi, "Nan lolonj derja lokore na muri, nan aje dara ko derja na koropo."

ligilye

ly

ligilye	lye
lye	le

le	la	lo
lye	lya	lyo

lyelye

lyabe

tulya

lokulyelyet

sumuti

sarika

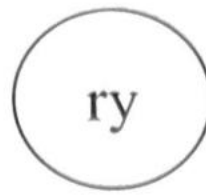
ku'dik

lowa

Ligilye a sumuti logon a loke, ko köti ko kuyu ku'dik. Lokore na ligilye palelen parik ko a sarika.

Kaje ko Mödi ko Jada atu kare i logga na somot. Lepeñat ajonga dudu ko nekenet a iti kare i logga na somot. Lepeñat alogga somot ko lokulyelyet i nene pirit nagon somot nyanyar nyesu kata. Lepeñat amogga somot jore ko ligilye a gelen lose. A lepeñat iti mede. Mödi jondya somot ko dudu ko nekenet, a Jada jondi ligilye ko kunie somot. Koriri Poni aderja somot a lepeñat poki i nyesu. Jada asarigga ligilye a tindi i lowa i kolon.

1. Muri anyö loputu ti Lako i ____.
miritinit, kare, kere, lin
2. ____ nyanyar sörömöndi parik.
Muri, Wuri, Ryanga, Tome
3. Poni ____ deder lokore na kinyon.
kaje, dika, aje, lolon
4. Ko Mödi ko Jada alogga ligilye ko ____.
lokulyelyet, koro, dan, somot

ryaŋga

ryaŋga	rya
ryaŋ	ra
rya	

ra	ro	rö
rya	ryo	ryö

ryaka

ryok

wuryö

ŋorji

abarara

lolon

wawaŋ

tojo

Dika Lako amet ryaŋga i nyesu na sörömöndi ti Poni. A ryaŋga wöki i loputu kata, ko sörömöndi lo kutun lepeŋ kulo kanyit i kutuk. Lepeŋ ajonga sörömöndi i loputu kata i nyesu.

I lele lor Lako abarara dan nanyit i melesen na sörömöndi i ŋorji na ryaŋga. Lako amet lele ryaŋga köti i sörömöndi kata. Lako arikörö ryaŋga tojo i mariŋ kata. Lepeŋ a ŋor ryaŋga ko dan ten atatu ryaŋga. A lepeŋ jongi ryaŋga mede ko note.

A takindi note adi, "Köji, yi de lolon wawaŋ lokore na ryaŋga."

A ɲote adi, "Lako, do ɲor lo ryaŋga ya?"

A Lako adi, "I sörömöndi kata."

1. Ryaŋga awökön _____ i mariŋ kata.

tojo, teŋ, lukata, i, wöröji

2. Ɔa lo _____ ryaŋga?

ɲor, ɲorju, aɲorju, ɲorji

3. Köji a _____ lokore na ryaŋga.

deder, sarika, waŋ, 'de'de

4. Ligilye kata ko kuyu _____.

'don, gelen, lele, ku'dik

dy

podyo

podyo

dyo

dyo

do

do

dö

da

de

dyo

dyö

dya

dye

jondya

todindyö

kerendya

pitökindyö

kitari

tojoreji

kölökin

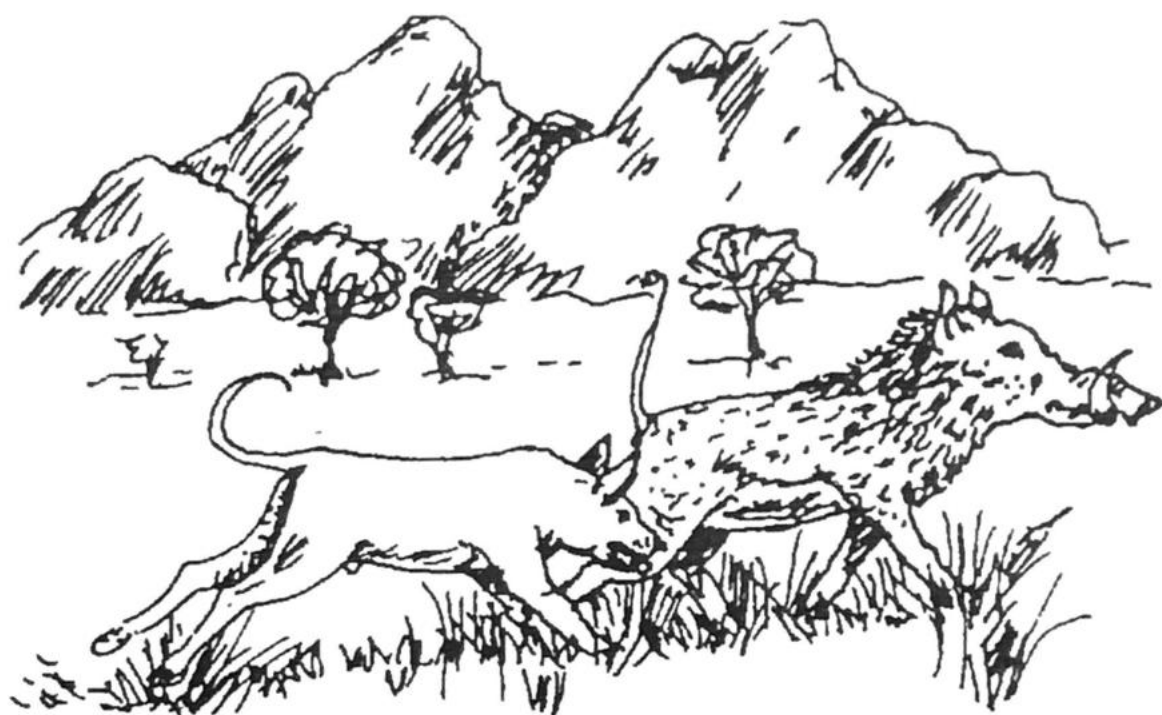
nyomot

Poni kata ko podyo kanyit kadi. Lepen kitani kitajin ka'de ka'de. Murek ati pion, gelen a na nyomot a nene na, a na sörömöndi. I lele lor ko Poni ko Kaku atu kare ko podyo. I dijit nagon lepenat a'dur kare, a lepenat tojoreji podyo kase ko pion. I kiko lo mede, lepenat amet koka i doto i ködini mukök.

A Kaku adi, "Poni. Lu anyo lo doto i ködini mukök?"

A Poni adi, "Kunyar! Kaku, ɲo lu a koka." Lepenat akölökin podyo kase a lepenat wöki mede 'de'de ko lele kiko.

1. Kaku _____ pode nanyit i kiko lo kare.
ajon, atu, ko, akölökin
2. Lu _____ i ri mukök?
je, jo, anyo, adoto
3. Kaku atu kare a _____ kere nanyit ko pion.
kitani, note, abarara, tojoreji
4. _____ ti melesen jore.
Kitajin, Kita, Kurju, ņerja

1. 'Dionɲ nyesu wuri.
 2. 'Dionɲ amok wuri i mokot.
 3. 'Dionɲ akö wuri.
 4. 'Dionɲ ako wuri i mokot.
-

pitöki todinesi waragat nyöggu

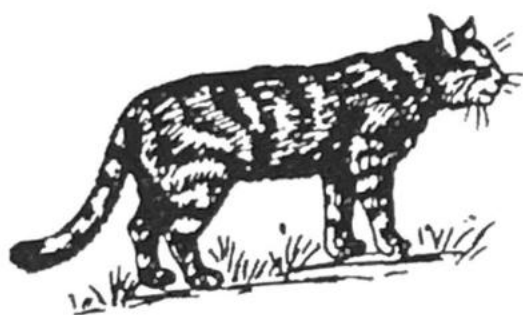
Kaje Mödi ko Kaku atu i sukulu i todinö.
Katodinönit atodinökin lepenat wurö na waragat.
Ko lepenat ayitwe mede, a lepenat poki i nyöggu
todinesi na todiniki lepenat i sukulu kune. A lepenat
poki i njaju na buk wuret na Mödi i pirit nagelenj. I
nu diñit Kaku a keren buk na Mödi. Mödi ma
woran ko kaku.

A Kaku adi, "Mödi, pitöki nan." Mödi apitökin
Kaku pitönö.

Koriri a Mödi iti i loputu kata ko danj, a meddi
ryanga i nyesu na sörömöndi, a njore njor ko danj tenj
ko lepenj atatu ryanga.

Koriri a lepenat nyesi lokore na ryanga i pirit
na gelenj.

gw

gwagwe

gwagwe

gwa

a

a	e	o
gwa	gwe	gwo
gwan	gwet	gwon

ringwan

kogwon

gwo'dan

gwandu

sokoro

mu'din

gubara

rikörö

Lado kata ko sokoro kanyit jore. Kine sokoro
wörö i rudu logon nyona ko mede i nyesu.

I lele lor Lado abarara kole nanyit i kurju nene
pirit nanyit nyona ko njilo rudu. Lepen amet gwagwe
aje mok nene sukuri gelen, agwe i nyesu. Lado
arikörö gwagwe tojo i mu'din kata, ama lepen ako
mok gwagwe. A Lado yitweni mede. Lepen aworan
parik kogwon gwagwe aje tatu sukuri lonyit logon
lepen nyanyar parik, kogwon a duma parik.

I lele lor gwagwe amoka ko ringwan i mariŋ kata, a Lado adi, "Poni. Gwagwe lo kaje lo aje moka ko ringwan i mariŋ kata. Nan dika aje loggi koka."

1. Gwagwe a mogga ____.
'dionŋ, kine, sukuri, ŋuro
2. Katogorak atu ____ i togorja.
kare, mu'diŋ, mede, tomonok
3. Jada alogga somot ko _____.
pata, kuyu, lokulyelyet, merese
4. Sumuti si'da i _____ kata.
mere, mu'diŋ, kare, pionŋ
5. Mödi alogga nyamakilenŋ ko _____ nanyit.
daŋ, gor, sababu, pata

1. Nyamakilen nyesu loputu ti Jada.
 2. Mödi sarigga sumuti.
 3. Jada anorju muri ko dan.
 4. Njote Mödi tu kare.
-

lolonga tokoni tore kitarikin

Dika Köji atakin Lado adi nye kaje amet lele gwagwe i miritinit na rudu ko melesen. A Lado adi ɲilo gwagwe lolonga sokoro kanyit. Ko Jada ko Lado atu mu'diɲ i dogga na kaden nagon kitarikin ringwan. Lepeɲat abarara kolo anyen ko tokoni kaden.

Koriri i diɲit nagon lepeɲat aje kita ringwan, a lepeɲat jongi ringwan i miritinit a loggi ko tore na sukuri.

Dika ringwan nase ko Lado ko Jada aje mogga gwagwe. Lado aden adi ringwan amogga gwagwe ayitweni mede, a takindi monye adi, gwagwe aje moka ko ringwan, ama lepeɲ akölökin nyu kogwon nye ti bulö yukundyö kaɲo.

ko'bure

De ko'bure, Kaku tu kare.

Perok liŋ ko'bure kobubut muri nyesu loputu.

Lako, ko'bure tu i togorja mu'diŋ.

De ko'bure Kaku tu kare.

Dika Kaku atu kare.

Kaje Kaku ako tu kare.

yukan

torela

lungi

köju

durjö

kobubut

tilimöt

ungwuli

Lele ŋutu köju lepeŋ logon a Lako, lepeŋ kata ko torela kanyit jore. Tore lonyit lele karen kanyit a Mödi. Lako kata ko kisuk kanyit jore parik. Peroŋ liŋ, Mödi meyaddu kisuk i nyesu na döru. Ko paran a lepeŋ meyaddi kisuk kare i möju na pion. A lepeŋ poki i yukan i mukök na ungwuli i tilimöt.

Koriri a Mödi meyaddi kisuk mede a monokindi
lepenat kase i köji. Perok liŋ ko'bure kobubut ko koriri
Mödi durjö kisuk a tindi Kaku ko Poni le i möju.

1. Tore lo Jada adogga _____.
kömiru, la'ba, Mödi, kinyon
2. Poni jijö i _____ na kadi.
lele, swöt, nyona, köti
3. Morogo a kadi _____ parik.
duma, nagelen, lopit, na'dit
4. Muri nyanyar koropo ti _____.
ungwuli, loputu, bömuk, sörömöndi

'b

'bö'but

'bö'but

'bö

ö

ö

u

o

'bö

'bu

'bo

'bön

'but

'bok

'bolot

la'ba

'böru

'binya

'duggi

'doroni

morogo

kiña

I lele kiña ko Jada ko Lado akurju 'bolot kase i nene melesen, nyona ko kare. A lele 'bö'but wöröni kata i nyesu. Jada amet 'bö'but tutuñ 'bolot kanyit, atakindye Lado adi ko'bure ti lepenat ko 'duggi morogo anyen lepenat tiji 'bö'but i nyesu na 'bolot.

I lele lor lepenat doto i morogo. A 'bö'but na pondi i nyesu na 'bolot. Lado aje met 'bö'but a kirut lepen rembi rembu, a 'bö'but 'doron kak. A Lado lungi Jada, a lepenat poki i 'böddu na 'bö'but, a lepenat 'doggi lokore na 'bö'but i morogo i sarigga.

1. 'Bö'but anyesu 'bolot ti _____.
ɲutu, Jada, lepenat, ligo
2. Lado _____ tome ko kipya lonyit.
alog, amok, ape, ajon
3. ɲutu a _____ döru kadi.
kiman, kolon, 'duggi, nyesu
4. Poni awurökin _____ nanyit waraga.
Lako, Jada, Kaku, ju
5. Le ti _____ mamata.
kijakwa, kisuk, sokoro, 'bö'butön

'böddu

'böddu

'böt

'böt

rot

met

'böddu

roddu

meddya

tuddya

'biddyö

waddu

togoraddu

'doddu

domaddi

a'doro

'dukundyö

Lado atu mu'din i togoraddu. Lepen amet la'ba nyona ko mere. A lepen domaddi la'ba tojo i mere mukök, a lepen rembi rembu ten ko la'ba a'doro kak. A Lado tini mede i lungu na ntu.

Lado a'dur mede a takindye Köji ko Lako adi, "Nan aje rembu la'ba nyona ko mere, iti ta i 'dukundyö na lokore."

Lepen köti atakin ko Jada ko Mödi adi, "Ko narakı ta nan ko 'böddu na la'ba." Lepenat atu tojo i pirit na tatuji Lado la'ba nu.

A lepenat poki i 'böddu na la'ba, a Lado korakindye Jada ko Mödi nase lokore. A lepenat 'doggi lokore kase i midijik.

1. Jada amogga ____, akorakindye ntu lokore.
kine, kiten, la'ba, dion
2. 'Bö'but amogga nyona ko ____ na dörü.
miritinit, gugu, köji, koropo
3. Poni ____ wurjö waraga.
nyöggu, kendya, köti, könisi
4. Ntu a ____ ko kipyä.
mörö, togoraddu, derakin, tutu
5. Todinesi ____ kata i suku?
köti, nyu, ti, do

p

kep

kep
ke

ke	de	le	la
kep	dep	lep	lap

nedep

gap

jep

nap

tugwörji

deden

tumunit

atetenakin

Lado a tumunit lo kaden. Lepen deden kebba na kaden a kiti. I lele lor lepen ajonga kaden i ri ko kolo. Lepen tu kep a kiti na ju lonyit logon a Jada. Lado a kep kine kaden anake a poki i tendya a kiti. Lado atetenakin Jada kiti nake.

A Lako piji Lado adi, "Ŋina kiti inot do tugwör ko muda?"

A Lado adi, "Nan ti tugwör ko nene ŋo. Ŋina a kiti na ju lio."

I lele lor köti, Lado a kep nene kiti a tugwörji ko sokoro murek. A lepenj tindi Köji kine sokoro, anyen jonga kadi.

1. Poni a ____ buk na Mödi.

swöt, keren, pode, dan

2. Kaku, "____ tuli i kimanj!"

Tugwör, Inot, Pirit, Tiki

3. Ringwanj lokari ____.

kine, koka, lokwe, njutu

4. Kisuk a ____ ko kömiru.

moka, möju, nyesu, mörö

5. 'Dionj ____ amogga wuri.

kase, nanyit, lio, kulye

1. Ko Jada ko Lako remba kadi nase.
 2. Lado tetendya gugu.
 3. Ŋutu remba sukulu.
 4. Jada amogga la'ba ko nekenet.
-

'danani 'dukundi kurilöŋi mokosi

Kaje Lado amet 'böru i miritinit na könyuŋ ko mariŋ. Lepen amet 'böru i domba na tore na kine. Lado aje met 'böru a 'danani ko ködini kogwon lepen 'bak gor. Ama 'böru aje met Lado a wöki i waka kata. Lado amet 'böru i wökön, ama lepen ako keporo.

I lele lor Lado atu nyona ko waka i tukundyö na kurilöŋi anyen lepen ko kep a kiti. Lepen atukun kurilöŋi a 'dukundi mede. Lako ajakin Lado pion na mamata ko nagon lepen lalaji mokosi kanyit. A lepen poki i yukan i ri mukök.

1. Ŋwajik totodinö i ri mukök.
 2. Mödi kebba kaden ti kiti.
 3. Lado kita kiti.
 4. Mödi kebba ködini lo kiti.
-

Mödi ko Kiden a njawjik ti Jada. Mödi logon a duma. Njawjik ti Jada todiñö i sukulu nagelenj. Kiden ti wörö i sukulu perok linj.

I lele lor Kiden adi nye ti 'bön tu i sukulu kogwon lepenj a gilö ko monyet, adi lepenj de ko iti ko'bu-re. Ama Kiden ako gilö ko monyet, lepenj a magor.

A Jada adi, "Mödi tu taki katodinönit lose Kiden, adi Kiden a gilö ko monyet."

Koriri ko Mödi aje todiñö ko köti Kiden aje nyesu kinyo, Mödi atu i kurju pirit na loputu. A Kiden meyaddi yidin i nyesu na döru.

1. Pionj ti kare ____.

yidin, kine, mamata, nyona

2. Kiden ____ nyesu lokore na kinyonj.

ko, aje, nyesi, tu

3. Tiki Kiden sokoro ____ jonga kadi.

i, anyen, lepenj, kanyit

4. Kaku adi ____ ti 'bön kita i lo lor.

yi, tu, nye, ti

kw

kwenti

kwenti	kwe
kwen	ke
kwe	

ke	ka	ki	ku
kwe	kwa	kwi	kwu

tukwajetat

kwikwiset

kwukwurutö

kwekwe

gweyari

lokwe

riringa

kutusen

Köji akuruki melesen nanyit na 'bolot nyona ko mede. Ama lele gweyari lo kwenti wörö kata i nyesu. Gweyari lo kwenti lo wörö i nyesu na 'bolot ti Köji lo a lokwe.

Kaje Lado atakin Mödi adi ti tetendi taka anyen tiji kwen i 'bolot. Perok lin Mödi wörö i riringa na kwen i taka ki.

I lele lor Mödi alogga kine kwen ko sebi. Koriri lepenj ko meddi adi kwen murek aje mogga i sebi. Ama na jore kune aje wökön ko 'bolot kase i kutusen i nyesu. Mödi ajonga kwen murek na moka kune mede, a tindi Kaku anyen piliki lepenj. Mödi ako tikin Kaku nene kwenti asot!

1. Kine tugwörö ko ____?
adi, lepenj, muda, ri
2. ____ gwon nyona ko kare.
Nyo, Kolonj, Pionj, Waka
3. Mödi ____ kurulöni mede.
akep, ajongi, a'dukun, ajakin
4. Ligilye ____ lo lele sumuti.
agweyari, asarigga, alogga, asarika

SW

swöt

swöt	swö
swö	sö

sö	sa	so
swö	swa	swö

gigingö

'dujundi

kodo

'doro

swaket

swat

swoka

Kaku akurju kayata kanyit nyona ko mede, a wuri wöroni kata i nyesu.

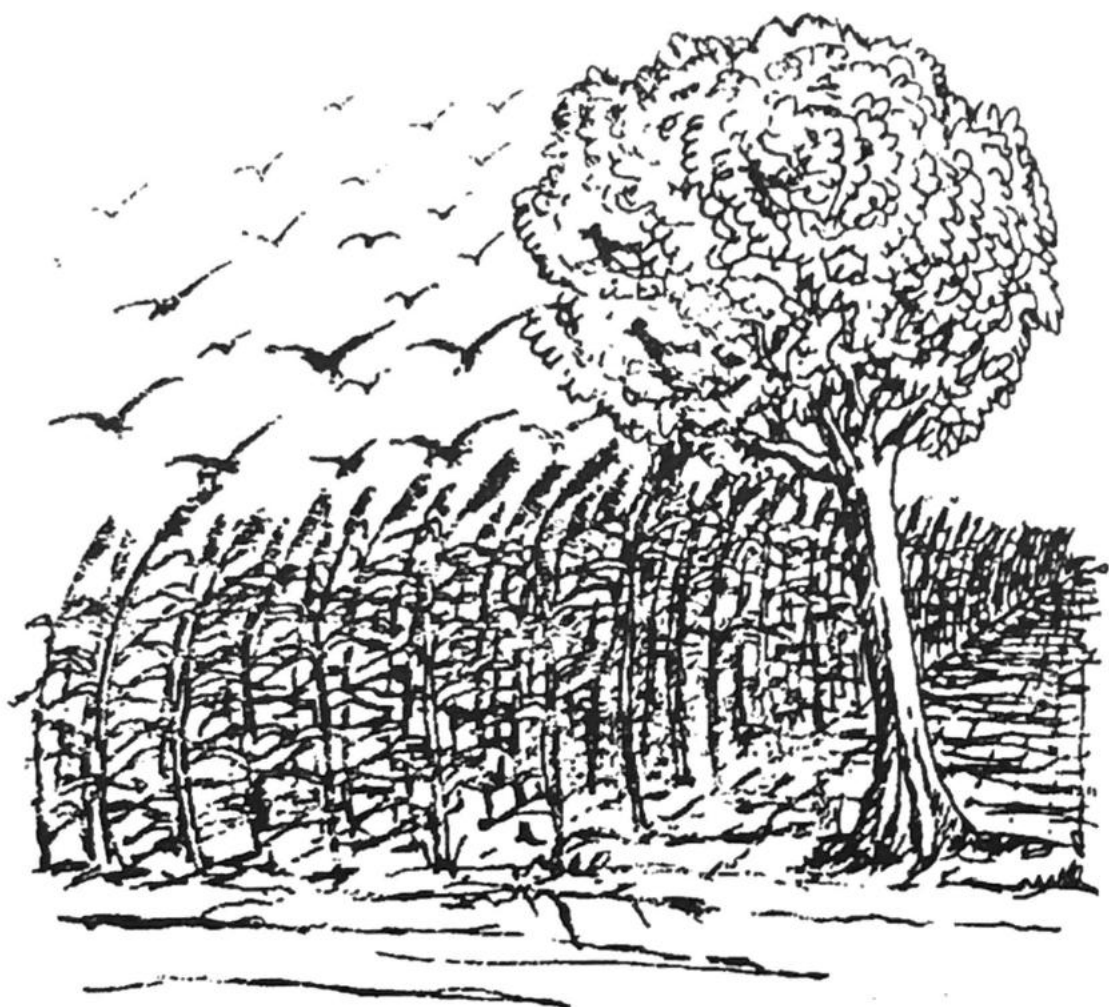
A Mödi adi, "Kaku. Nan dika amet wuri kunök i kayata kata."

A Kaku adi, "Mödi. Ama ko do anjuru kin nan njilo wuri!"

A Mödi adi "Lolon koriri nan dodom njilo wuri."

Koriri a Mödi kiji i lele ködini ki i tiju na wuri ko goro. Lepeṇ amet wuri nyona i mukök na ködini, i gigingö na mugun. A Mödi reme rem ko gor nanyit, a wuri wöki i rudu kata ko gor na Mödi. A Mödi wöki kata a meddi adi wuri aje 'doro kak, a 'duṇundi swöt ko kotet lo wuri a yetweni mede. A lepeṇat yitweni köti i 'dukundyö na wuri mede.

1. A Mödi ko ____ adi kwen aje mogga i sebi.
taki, amet, meddi, loggi
2. Somot loka ko ____.
sebi, sababu, Supiri, ligilye
3. Ŋa lo ____ swöt lo wuri?
rembu, denḡa, 'duṇundyö, 'böddu
4. Wuri ____ mugun ko ködini.
mukök, gigingö, 'dukundyö, wöki

1. Wuri gigingö mugun ko ködini.
 2. Kwen nyesu 'bolot.
 3. Kaku mömörö ko Poni.
 4. Mödi tiju kwen i taka ki.
-

karokok kipyä roggü atogoraddu

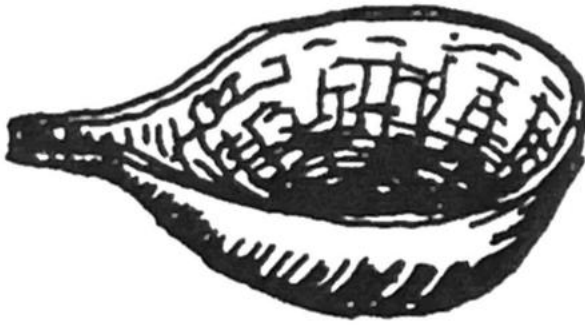
Jada ko Lako ko Mödi atogoraddu ko kipyä.
Lepenat kata ko kipyä gelen. Ñina a kipyä na Lako.
Lako ape lele tome ko kipyä i mere mukök a son-di
Mödi i lungu na nutu.

Ñutu lin atu i mere mukök i den-ga na tome. A
kilo nutu lin dotoni ko nyesu na munyet na tome
tukwajetat ten ko ko'bure.

I ko'bure nanyit, a lepenat 'doggi lokore na
tome kase i midijik. A Lako 'doggi swöt lo tome
anyen ko tu roggi löri nanyit nene.

Dika Lako alun karokok ti löri i roggü na löri, a
tindi lepenat lokore na tome.

'y

'yulukut

'yulukut
'yu
u

u	a	o	i
'yu	'ya	'yo	'yi

me'yi

'yi'yi

'yi'ya

kö'yimöt

putuggi

kigwo

mamata

paŋga

Kaku atu i jijö na 'bolot i lele. Lepen ajonga 'yulukut anyen ko 'yi'yi 'bolot, logon nye jiji kulo.

I ɲerot nagon lepen tiri i lele, Poni atakin Kaku adi "Lolon koriri ti lepen tiki lokore na tome i tuli i derja."

Koriri Kaku aderja lokore na tome a yurji ko kö'yimöt na könyuŋ. A lepeŋ lalaji 'yulukut anyen lepeŋ 'yi'yi kigwo. Kaku atu kare ko pode i jondya na pion nagon ko mamata.

I diŋit nagon lokore aje yone, a Poni tindi pion ti paŋga i kimaŋ. A putuggi paŋga, a lepeŋ poki i korja. A Kaku jakindi ko Jada ko Mödi paŋga ko lokore i nyesu. A ko Kaku ko Poni nyesi nase lokore.

1. Ŋutu jore ____ tome.

rembi, tatu, denŋa, kipya

2. Mede na Lako anyesu munyet na tome ____ teŋ ko ko'bure.

dika, koriri, tukwajetat, kaje

3. Kulye ŋutu deden ____ na löri.

roggu, logga, mogga, 'doggi

4. Mödi adi, "Kaku ____ nan kwen."

derji, moggi, piliki, loggi

kin

Jada amulukindyö ntu i kurju.
Ntu anarakindya Jada ko kurju.
Poni aderakindya ntu kinyo.

Poni aderakindya ntu kinyo.
"Poni, deraki ntu kinyo."
Poni aderja kinyo.
"Poni, derji kinyo!"

'dukukindye

ka'bele

putugge

toro'bo

Jada amulukindyö ntu i kurju na 'bolot. A
Poni derakindye lepenat lokore na tome.

I nerot, Poni atakindya Kaku adi, "Kaku lalane
lala ka'bele, pode ko 'yulukut, ado tindi i kolon. Nan
de ko korji kinyo."

I mukök a Poni putuggi panga a Kaku jakindye lepen 'yulukut, ko pode agwe a kalaba anyen Poni ko korji 'dilon. A Poni 'dumundye ka'bele a korji panga. A Poni ko Kaku 'dukukindye ntu lo kurju 'bolot kulo 'dilon ko panga. A kilo ntu poki i nyesu, a köti yitweni i kurju.

Koriri a lepenat iti mede i möju na yawa. Ko Poni ko Kaku a 'dukundyö toro'bo mede.

1. Jada amulukundyö ntu i kurju na ____.

döru, 'bolot, kiti, lokore

2. Poni aderakindya ____ lokore na tome.

kiteñ, yidin, lepenat, kwen

3. I mukök "A ____ putuggi panga."

Lako, Poni, wuri, lele

4. Panga kora ko ____.

ka'bele, 'yulukut, pode, tuli

5. Siwatat lopa ko ____.

kimañ, kölyati, pode, tuli

1. Kaku jijö 'bolot i lele.
 2. Ŋuro durjö kitenj nyona ko kadi.
 3. Köji dederja nyona ko kadi.
 4. Kaku jijö 'bolot nyona ko kadi.
-

Lado atu i mere, i kurju na 'bolot. Paran a Köji jakindye lepen lokore ko panga, a Lado poki i nyesu.

I mukök, a lepen lungi pion ko Poni, anyen lalaji könisi kanyit, a möji möju kunie pion.

I mukök a lepen iti i rudu kata, a meddi siwa i lele ködini, a lungi kiman ko Köji, anyen lepen ko lobbi siwatat. A Köji jakindye Lado kiman ko pode ko kolo, a lepen poki i lobba na siwatat. A lepenat iti i mukök na lele ködini i nyesu na siwatat na lopun Lado na.

Koriri a lepenat yitweni mede. Köji abarakin Kaku nene siwatat i pode anyen ko tu nyönyö.

1. Siwa kokoja ntu.
2. Ntu lobba siwata i lopit.
3. Ntu lobba siwata.
4. Lako nyesu siwata.

'bayin kölyati kwikwiset lupudiet

'Binya

'Binya a nene gweyari na kwenti na'dit nagon gwon mu'din, ama nyesu kuyan ti siwata.

Lor lele Lado atu mu'din i njerja na döru, a lepen meddi 'binya na görundi ko wonon i kutuk. Wonon na 'binya yuddya ko kijakutat kata nyona kode siwata logon i ködini ki. Lado a keporo njina 'binya ko kwikwiset i kutuk ten atu ryö i lele ködini logon ko kotor, ko siwa kata. A Lado yitweni mede ko döru nanyit, a lepen takindi Lako adi nye aje ryö lopit lonyit, ti se ko tu lobbi.

Ko Lado ko Lako atu mudin ko kolo agwe pode i lobba na siwata. Lepenat ajonga kölyati köti kogwon siwata ti bulö lopa ko kiman 'bayin.

Nagon lepenat aje jo lobba na siwata, a lepenat nyesu nene siwata a jakindi lupudiet kase nene siwata. Lepenat lin adi se nyanyar 'binya parik kogwon a kwekindya lepenat siwata.

di, ji, bi

Lado atatu mekor ko kipya,
a lepen korakindi ntu lokore na mekor.
Lako atu i rudu kata,
a lepen tu ryeji gwagwe a moka.
Ko Jada ko Mödi atogoraddu ko goro,
a lepenat rembi la'ba.

A lepenat rembi la'ba.

Lepenat arembu la'ba.

Lepenat rembu la'ba.

pitirji

tukwaje

kudyakan

toili

Kurju

Jada akurju 'bolot kanyit leyot nyona ko mere.
Nagon leyot ti Jada kulo gwe nyona ko toran a la'ba
wöröni kata i nyesu.

I ko'bure na lele lor, Jada atu i 'yö'yu na melesen
nanyit na leyot, ako tu ryeji la'ba aje nyesu leyot
kanyit i nilu tukwaje. A lepen yitweni mede
kudyakan ko tobodan kanyit i toili.

Koriri lepen abarara nekenet nagon lepen tu loggi
ninu la'ba. Jada alok la'ba ko nekenet i miritinit, i pirit
nagon la'ba wörö kata perok lin na. I lu tukwaje a
la'ba na pondi i nyesu na leyot ti Jada köti, a kudyakan
aje loka i ninu pirit. La'ba ködyö adi lepen tu nerot
agwe a nago kogwon aje moka.

I ko'bure Jada atu i 'yö'yu na nina nekenet, atu
ryeji la'ba pitirji kak. A lepen lungi nutu anyen ko
denga la'ba, a lepen korakindi kilo nutu nase lokore, a
lepenat jongi kase midijik.

1. 'Binya a ____ na'dit madañ.
duma, kwenti, kala, le
2. Lado atu mu'diñ i ____ na döru.
si'da, kurju, nerja, mörö
3. Woñon na 'binya yuddya kijakutat kode ____.
rima, lokore, siwatat, kaka
4. Siwa bubulö yukin i ____ kata.
pion, lopit, kidi, kare

1. Jada arembu jomani ko gor.
 2. Jomani alabara i gugu kata.
 3. Jomani ako wökön i gugu kata.
 4. Poni ameddyä jomani i labara kaño i gugu kata.
-

Sörömöndi

Jada akuddyö sörömöndi kanyit, a lepenj tikindi i gugu kata. Kunie kitajin ti melesen gwoso ko nera na 'bolot nyunj ako jo. Ko paran a ntutu linj ti mede na Jada gwe mu'dinj i nerja na 'bolot ko könyunj.

Lor lele Jada ko Poni ayitwe mede 'beron, kogwon se adara ko kita. 'Dur nase mede, a lepenjat yingilele njo kwukwurutö i gugu lo sörömöndi, kudyakan lo gwe a jomani. A lepenjat ko mete agwe a jomani 'diri. Kirut a Jada wöki i dogga na goro anyen nye ködyö ko rerembi jomani, a jomani lo labara njo lonyit i gugu adi, "su'dak!"

A Poni adi, "Aa! Jada aso jomani aje wökön." A Jada poki i riköddu na jomani tenj ko jomani a moka ko kunie patala nagon ködyö lokani muryökö. A kirut Jada rembi rembu jomani ko kine goro kanyit tenj ko lepenj atatu njilo miriku lonyit.

Lado aje kita kitajin jore.
 Mödi kata ko nekenejin ti Jada.
 Kaje Lako amet yarujin jore kare.

Kaje Lako amet yarujin jore kare.
 Kaje Lako amet yaru gelen kare.

gweyajin gwokiyot kalokanit rikija

Kalokanit lo Kijakwa

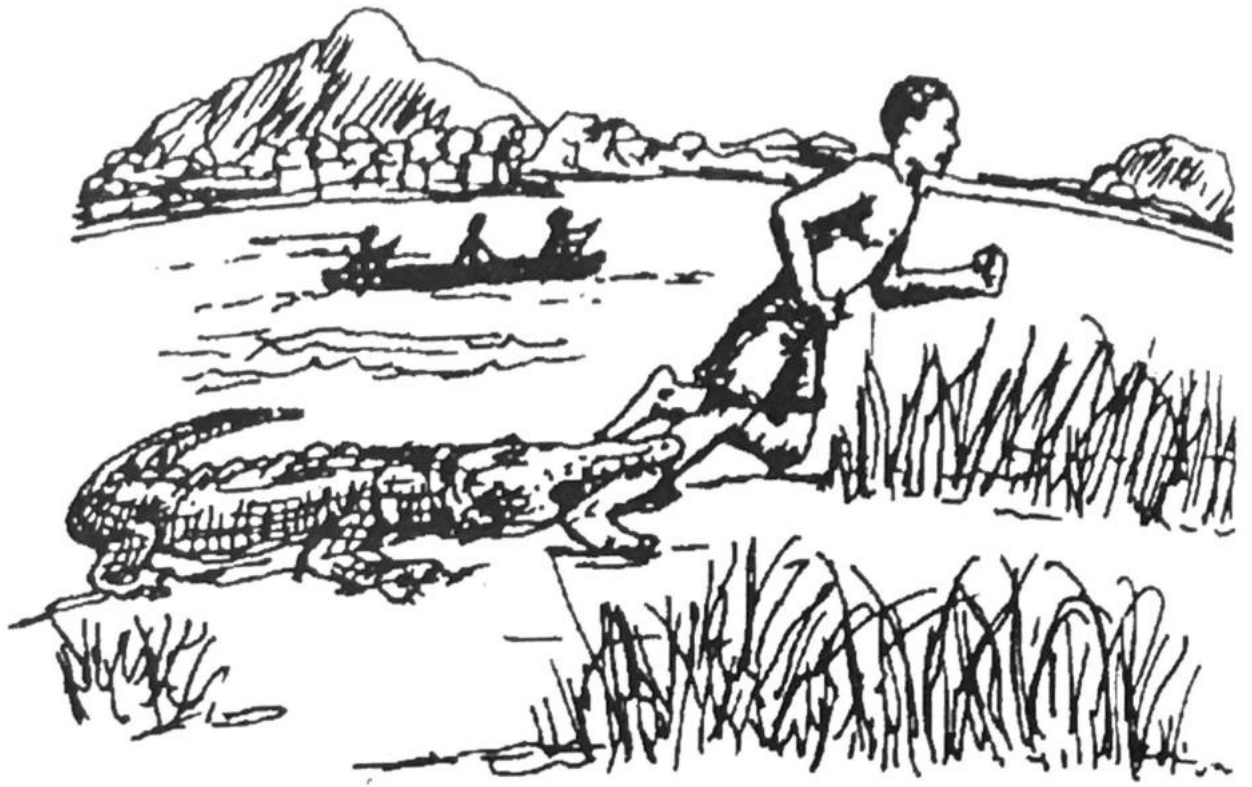
Jada a kalokanit lo kijakwa ti mu'din nagon ka'de ka'de.

Lor lele lepen a wöröji mu'din ko goro ko kolo ko wale agwe nekenejin kanyit, atu ryeji nene pirit ko pion. Gweyajin ti kijakwa lin wörö i möju na pion i ninu golo kogwon kak a melin. Kijakwa kunie kune wörö a gwokiyot. A Jada ko mete sona, a poki i rikija na kilo gwokiyot a lokakindi kine nekenejin kanyit.

Koriri a lepen yitweni mede.

I ko'bure, a Jada yitweni i 'yö'yu na kine
nekenegin kanyit, atu ryeji kijakutat aje mogga. A
lepen doggi ntu mede anyen ko tu denga na nina
kijaku. I mukök a lepenat poki i sarigga. Jada
akorakin kilo ntu lin nene lokore kogwon lepen
'bayin a wele lo lokore.

1. Ntu lo jonga no ti bari lunu a ____.
rubejik, kolak, tomonok, teton
2. Jomani mana kogwon a ____.
duma, lo'dit, kolanit, kömörönit
3. Kijakwa wörö a ____.
gweyajin, gwokiyot, nekenegin, gweyari
4. Jada akorakin ntu lokore ____
lepen 'bayin a wele.
'diri, köti, kogwon, nagon
5. Sörömöndi tiki i ____.
lele, kidi, gugu, kadi

1. Kinyon akoja kitenj.
 2. Lako arembu kinyon ko koro.
 3. Iwajik alogga kinyon.
 4. Kinyon akoja nutu.
-

Bömuk

Ko Jada ko Lado akurju meleseno kase ti bömuk i go'dotet nyona ko kare. I diñit nagon bömuk kase gwe nyona ko toran, a yarujin wöröni kata i nyesu. A lepenat adi biya ti se 'duköni murugujin kase i bömuk kata anyen lepenat jojo tiju kilo bömukön kase. Lepenat 'diri a'duggö murugujin kase ka'de ka'de.

I diñit nagon bömuk kase aje toran a lepenat lungi torela kase, anyen ko ñarakindya lepenat i 'dengu na bömukön, kogwon kita na bömuk a duma parik, kegga 'be'beka na bömuk logon ti bulö toraki i potesi kulo. Kilo bömuk de woki i pion anyen ko jojo layaka, kogwon ko ako kitarikin sona a jiyo nase gwon a nago. Ìwajik nyanyar bömuk lo pelo parik.

gwe

Kita na kiti gwe a nago.

Kidi lo Jada gwe ko pion.

Bömuk ti Lado gwe nyona ko toran.

Bömuk ti Lado gwe nyona ko toran.

Bömuk ti Lado nyona ko kare.

Bömuk ti Lado aje toran.

Katogorak

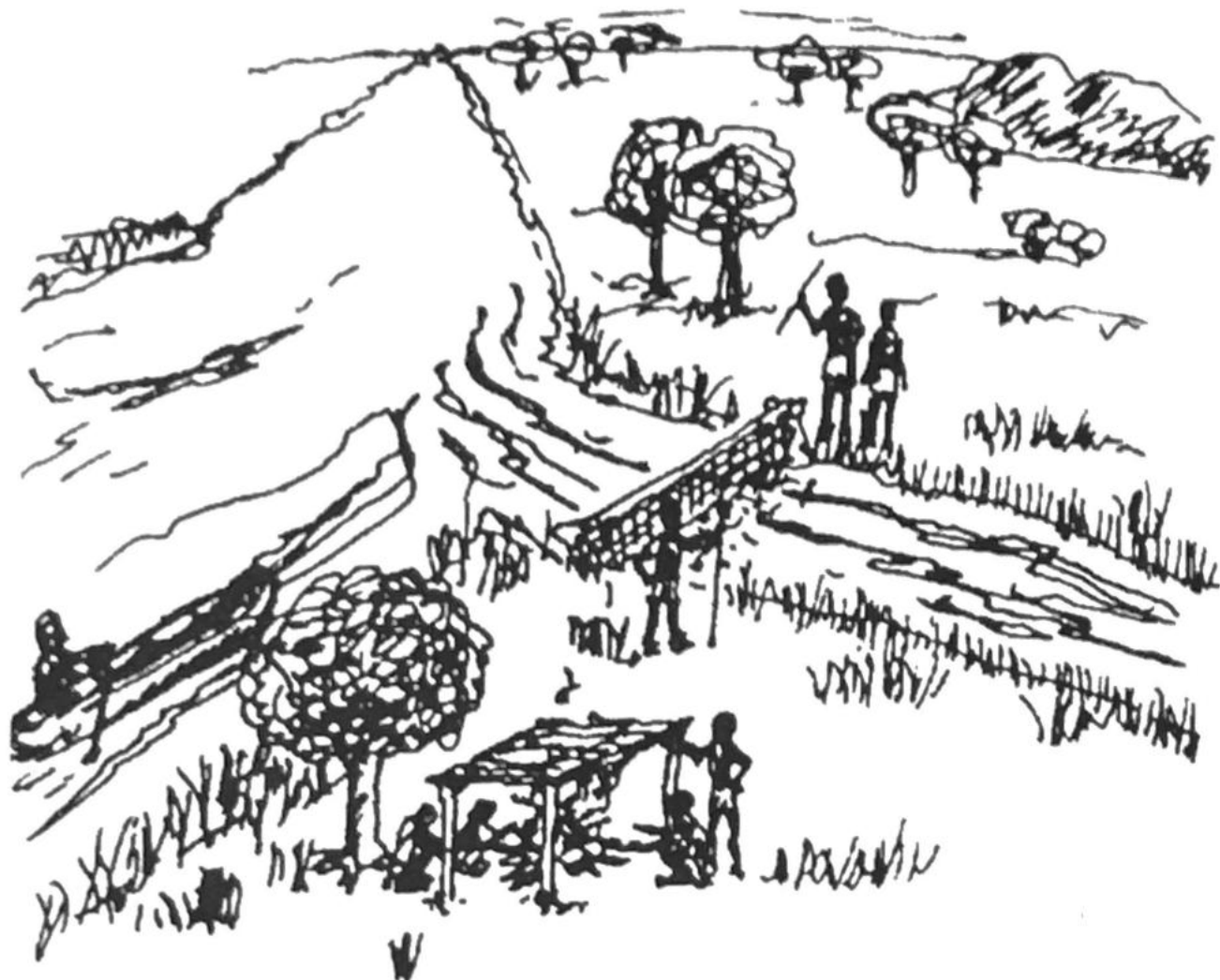
Ko Jada ko Mödi a ligo. Lepeñat wörö mu'din ko goro kase i ga'yu na kijakwa, kegga parik i dinjit na melin, kogwon ko melin a luruki ti pion kulo rereyoke rereyok. A tun köbulöt nabot na gwe ko pion.

Lor lele lepeñat atogoraddu i yöbu, atu ryeji mekora aje momorakindya i lortigwiliyat mukök. A lepeñat korji 'börik. Mödi adi nye lo tu i rikundyö na mekora, a Jada adi nye kija i ködini ki ko goro. Ko mekora a wökun nye rerem kunie kase ko goro kanyit.

'Diri mekora awökun, a Jada reme rem ko goro kanyit tenj musala a twatwa. A lepenat poki i denğa na mekora, ama lepenat ti bulö denğa linj ka'de kogwon mekora kune jore. Lepenat alungu ntu ti jur anyen ko narakindya lepenat ko denğa na mekora.

I mukök a kilo ntu korakini kunie lokoryo, a lepenat yitweni kase midijik.

1. Kagalak ti kijakwa lunu a ____.
kömörök, katogorak, kakuruk, kolak
2. Go'dotet kurunikin ____.
böruk, kaden, söromöndi, könyun
3. Mekora nyanyar ____ kogwon mukökö kase a nake.
lortigwiliyat, döru, lele, kare
4. Böruk woki i pion anyen ko jojo ____.
jiyö, layaka, nyöyi, tugwörö

1. Ŋutu sarigga somot nyona ko kare.
 2. Teton mömörö ko merok.
 3. Ŋutu logga somot ko sababu.
 4. Ŋwajik nyesu somot.
-

Tomonok ti kare

Tomonok ti kare a bodowat ti kare. Lepenat den kijakwa ti pionj lin gelen gelen. Lepenat adi kijakwa ti pionj köti kata ko gwokiyot ti pionj nagon lepenat wörö kata. Tomonot 'dukö murugujin kase nyona ko kare kogwon lepenat ryeju kinyo lose i pionj kata. Kulye kase kukurju pirit na'dit nyona ko kare nagon narakindya lepenat ko 'bolot.

I dijit na ko'bure kobubut kode koriri, do med-dya kilo tomonok lin yokoju ki'bojin kase a togoraddi somot ko kinyono kode yaruki. Lepenat wörö nyona ko kijitön, kogwon kine kijakwa ti kare nyanyar si'da i kijitön. Ijwajik ti tomonok lin todinöki njina kita.

Ko kudu aje 'don a tomonok gwe ko lyönön parik kogwon somot gwe kata jore. Kinyono ko yaruki köti pondi po nyona ko kijitön.

Yimönö na tomonok kode lyönön nase dena ko lepenat wonje parik kase i murugujin.

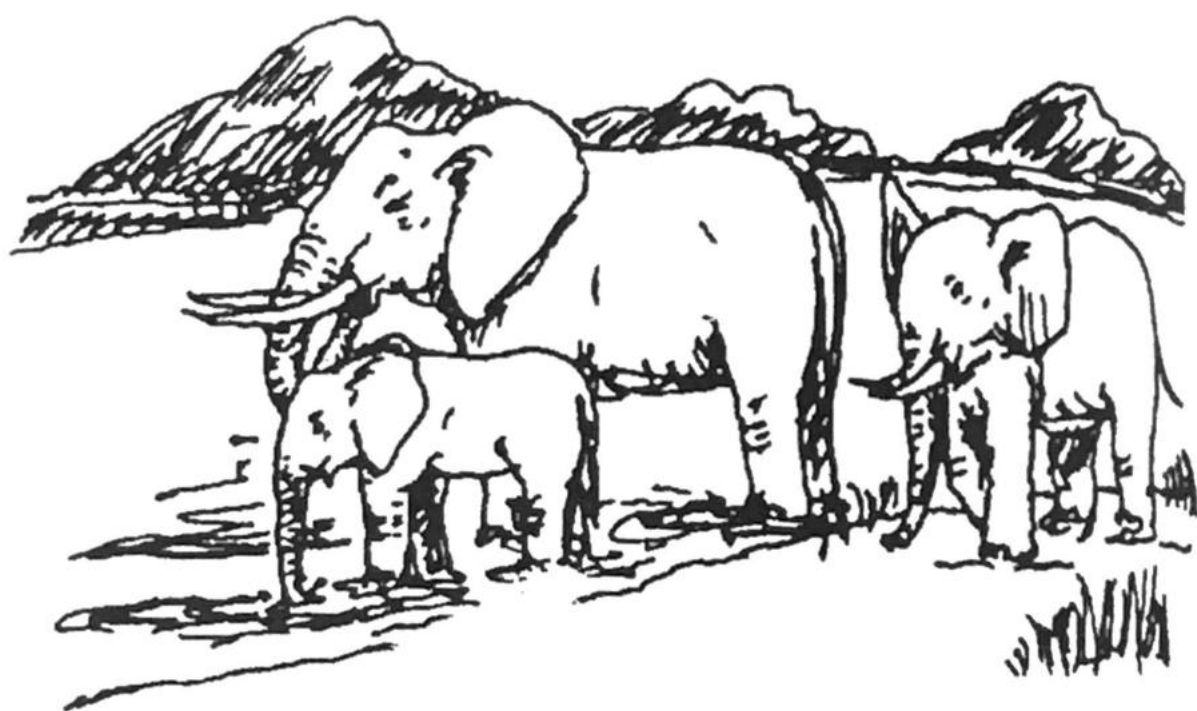
1. Mödi logga kwen.
 2. Ŋuro ŋorju nyamakilen.
 3. Mödi tiju kwen i taka ki.
 4. Ŋuro 'duggo morogo.
-

Tikön

Jada kata ko tikön aduma. Lepen akurju merese ko bömuk agwe gwanda kanyit i njilo tikön lonyit. Mödi gwon ko dara duma ko gwe i dijit na ja'be, kogwon kwen kata jore i tikön. Kwen nyanyar merese ko bömuk parik, a kirut Mödi tine wutökin a sot! Kogwon anyen kwen gwon ti nyö merese ko bömuk. Mödi si'da i taka ki anyen jojo papaggu kwen i nyesu nase. Lepen gumba kwen ko lowiset.

Ko Poni aje derja kinyo, a Mödi jakini nanyit i melesen kata. Köti lepen jaki pion kanyit nyu.

Temba i kiña, Jada gwon ko kinyo a duma parik kogwon tikön lonyit lo gwon ko mon jore. Nyena mede na Jada gwon ko yimönö. Köti lepen mimila ko nutu jore. Ko lepen 'dek bonggo kode 'balañ ko söbun a lepen tugwörji kulye kinyojin.

1. Yidin möju pion kare.
 2. Tomiya möju pion kare.
 3. Mekora nyesu dörü nyona ko kare.
 4. Tomiya nyesu koropo ti kaden.
-

Jur

Jur a pirit nagon ntu si'da kata. Ntu ti jurön lin si'da i pirit nagelen kogwon gweya na ntu ti bulö si'da gelen gelen.

I lele jur, kulye ntu kata ko kisuk kase. Kilo ntu a ko Jada ko Lado. Lepeñat yugu kisuk kase kune a kiyukan kogwon kitajin ti jur jore parik gwoso ko 'dukö na kadijik kase ko gweya na gugwö. Ama ko gwe i doto, a lepeñat lin ko tu dotoni i köji. Njina anyen merok gwon ti po i jonja kode i ryaggu na kisuk, kegga miriku logon a kömiru. Ko gelen lo kilo merok a pondya a teton ti jur momorakindi nyin i te'ya. Ko teton aje te'ya miriku, a soni lonje i jur, kogwon kisuk ti gwon nyona ko jur a kwe na kulya ti mandyat. Jur logon 'bak teton tinda merok lalawun.

1. Teton ryaggu kisuk ti köji.
 2. Wate ti midijik dederja.
 3. Merok si'da i ri mukök.
 4. Teton amomorakindya i ri mukök.
-

Sondu na manini

Ko ɲutu yōŋö sunyukindyö ju lonyit kode ju nanyit manini, a kokwe ti lepeŋ dendi adi lepeŋ kata ko manini agwe a galam. Ko kine ɲo liŋ gwe kata, ado wurji karen ti pirit nagon do gwon kata agwe perok ti yapa i swöt lo könin melet i ki na manini.

Tomurek ado wurji pirit nagon ɲilu ju ilot gwon kata i ki'diŋ na muket nagon do de sonde ɲina manini. I manini lukata do suluja ko roman agwe a pipiesi kode kulya nagon do 'dek takindya lepeŋ. Ko aje jo a do tutuŋgi wurjö ko roman köti. A kirut a do wurji karen kunök i 'dutet na manini i swöt lo könin melet. A do ruŋgi ruŋga 'bura, a kirut tikini i muket kata.

jongi	döru	köjinö	asot
kimanj	kakanya	Lako	kunök
koriri	kinyonj	nase	kölökin
nan	nagelenj	perok	ñilu
tukundyö	nitöki	todinöni	sörömöndi
doke	jongga	katodinönit	jondya
ajonga	kase	akendya	akorakin
könyunj	kinyo	lose	lo
melesen	loji	ñerot	añerja
rudu	monoja	ñwajik	wörö
kuddyö	bukön	tikindi	dinjit
kuddya	sukulu	akurju	derakindya
melinj	todinö	midijik	nagon
marinj	atodin	talinj	palelenj
pionj	kolonj	takini	denga
jikörö	kisuk	anyen	gorja
kitenj	ameyara	ñarakindya	nyamakilenj
kite	monye	tinate	arikörö
akutun	nyanyar	atutunj	rima
kuritön	yitwe	remaki	wöku